

Ռաֆֆի

Հարեմ

1 - Է, Ը

Մի քանի օր միայն անցել էր այդ խոսակցությունից.

Երեկոյան ժամն էր: Մեշիդների բարձր մինարեթների գլխից լսելի էին լինում հարյուրավոր մուազիկանների (քարոզների) ազանի ձայներ, մինը գոռում էր, մյուսը կլկլացնում էր յուր ձայնը: Այդ հնչումների ընդհանուր խոովության հետ՝ միախառնվելով քարանեյխանայի երեկոյան խոռոտոտոյի զոզոցը, այգիներից յուրյանց բեռնով դարձող ավանակների անուշ մեղեդին կազմում էին մի անախորժ ներդաշնակություն:

Խանութպանները բազարից շտապում էին դեպի տուն: Նրանցից ոմանք յուրյանց թևքի տակին տանում էին մի քանի սանգակ, որը մի կտոր սառուց խոտով քարշ էր տված յուր ձեռքից, որն յուր քթի թաշկինակի մեջ կանաչի կամ միրգ էր տանում յուր երեխաներին:

Նույն ժամուն մի կին, ոտքից գլուխ փաթաթված կապույտ չարսավի մեջ, սպիտակ երեսկալով, մի մեծ կապոց թևքի տակին բռնած, միայնակ դիմում էր դեպի Ղազվինի-Գարվազեն: Նա անցավ բազարից և կես ժամից հետո հասավ Մեր Ասքերի տունը:

Ո՞վ էս դու, հարցրուց դոնապանը խոպոտ ձայնով, երբ կամենում էր կինը ներս մտնել:

Քերիմ բեկի համար լվացք են տանում, պատասխանեց անձանոթը, ցույց տալով թևքի տակի կապոցը:

Անցե՛ք, բեկը այժմ յուր սենյակումն է, ասաց դռնապանը:

Կինը ներս մտավ: Փոքրիկ սպասավորից որ հանդիպեց նրան սրահակի մեջ, տեղեկացավ նա Քերիմ-բեկի կացարանի մասին և ուղղակի դիմեց այնտեղ: Կինը գտավ նրան միայնակ յուր սենյակում թեյ էր խմում և ծխում էր:

Նա առանց բարձրացնելու երեսկալը, մոտեցավ երիտասարդին, բարևեց.

Խաղաղություն լինի քեզ:

Երիտասարդը սովորական կերպով ընդունեց ողջույնը, հրավիրելով նրան նստել: Կինը մոտեցավ նրան և հազիվ լսելի ձայնով ասաց.

Իմ տե՛ր, ձեզ հետ գաղտնի խոսելիք ունեմ:

Այդպիսի անակնկալ հյուրերը, մանավանդ անձանոթ կնիկներից ամուրի երիտասարդների մոտ, այն քաղաքում սովորական լինելով Քերիմ-բեկն ամենևին չկասկածեց յուր այցելուի մասին, և խիստ քաղաքավարի կերպով պատասխանեց նրան.

Այստեղ չեն արգելի ձեզ, միայն դուք հետ քաշեք ձեր երեսկալը:

Անձանոթն երեսից առեց դիմակը և հայտնվեցավ մի խափշիկի դեմք բավականին նուրբ գծագրությամբ: Երիտասարդը մտածեց, թե նա տարփավոր խանումների աղախիմներից մինը պետք է լինի:

Ի՞նչպես թողեցին ձեզ ինձ մոտ:

-Ես խաբեցի դռնապանին, ասեցի թե ձեզ համար լվացք են բերում, պատասխանեց խափշիկը ցույց տալով յուր կապոցը:

Օրիորդը նստեց երիտասարդից ոչ այնքան հեռու:

Բարի՛ լինի ձեր գալուստը... հարցրուց Քերիմ-բեկը հետաքրքրությամբ:

-Փա՛նք աստուծու, բարի է, ասաց աղախինը, և ավելի մոտենալով երիտասարդին, խոսեց նրա ականջին. ինձ ձեզ մոտ ուղարկեց Չեյնաբ-խանունը:

Չարնացքը, հրճվանքը և սոսկումը փոփոխակի կերպով մի բույեում նկարվեցան Քերիմ-բեկի դեմքի վրա: Նա չկարողացավ իսկույն հավատալ խափշիկի խոսքին:

Ո՞վ է Չեյնաբ-խանունը, հարցրուց նա փորձելու մտքով:

-Իմ տերը լավ է ճանաչում նրան: Չեյնաբ-խանունն իմ տիկինն է, իսկ ձեր սիրուհին:

Դեռ Գուրջիստանի Թիֆլիս քաղաքում Մեխակը և Ալմաստը սիրում էին միմյանց: Այդպես կոչվում էր այնտեղ ձեր երկուսի անունները: Ներքինի թագավորը ձեզ այստեղ գերի բերավ և դուք բաժանվեցաք միմյանցից... Մի երկբայական սարսուռ ցնցեց Քերիմ-բեկի բոլոր մարմինն այդ խոսքերը լսելու միջոցին:

Դո՛ւք, հառաջ տարավ խափշիկը, ձեր հայրենիքից գրկվելուց հետո մեկ-մեկից բնավ տեղեկություն չունեիք, մինչև քանի շաբաթ առաջ հանդիպեցաք միմյանց իմ տիկնոջ ամառանոցումը...

Նգո՛վք շեյթանին, բացականչեց երիտասարդը սարսափելով, մեր գաղտնիքը հայտնված է...

Հանգստացեք, իմ տեր, ես լրտես չեմ: Հավատացնում եմ ձեզ յոթն իմամների անունով, որ իմ խոսքերի մեջ կեղծավորություն չկա: Ձեր և Չեյնաբ-խանումի կյանքի պատմությունը բոլորն ինձ հայտնի է: Իմ տիրուհին Մարջանից գաղտնիք չունի, այդպես է ձեր աղախնի անունը:

Խափշիկը, դուրս բերելով յուր ծոցից մի ոսկյա խաչ, ցույց տվեց երիտասարդին:

Ճանաչու՞մ եք այդ բանը:

Տե՛ր աստված, այդ «նրանն» է... բացականչեց Քերրիմ-բեկն, յուր ձեռքը առնելով փոքրիկ խաչը:

Լսեցեք, իմ տեր, շարունակեց խափշիկը, Չեյնաբ-խանումն այդ նշանը տվավ ինձ, ձեզ ցույց տալու համար, որ դուք հավատաք իմ բոլոր ասածներին:

Ես այժմ հավատում եմ ձեզ:

Ուրեմն ականջ դրեցե՛ք: Չեյնաբ-խանումը սպասում է այս գիշեր տասներկու ժամին ձեզ յուր մոտ ընդունելու:

Ո՞րպես ես կարող եմ մտնել հարեմխանան:

Դուք կհագնեք այդ շորերն, որ ես բերել եմ հետս և կմտնեք հարեմխանան որպես մի կախարդ պատավ:

Խափշիկը ցույց տվեց նրան յուր բերած կապոցը և հայտնեց այն բոլորն, ինչ որ խոսեցել էր ներքինապետի հետ, և որպես կարգադրել էին նրա դերը հարեմխանան մտնելու համար: Քերիմ-բեկը լսելով այդ խոսքերը չկարողացավ գապել յուր ծիծաղը:

Մարջա՛ն, ասաց նա, դուք ուզում եք ինձ կախա՞րդ շինել:

Ուրիշ հնար չկա: Ժամանակը թանկ է մեզ համար: Իմ տիրուհին կսկիծից կմեռնի, եթե այս գիշեր ձեզ չտեսնե: Ամբողջում ամեն ինչ կարգի դրած է ձեզ ընդունելու համար: Այդ մասին միամիտ կացեք: Ահա ես գնում եմ և ձեզ մոտ եմ թողնում այդ հագուստը: Ես ո՞րտեղ կարող եմ գտնել ձեզ:

Հա՛, մոռացա: Դուք կգտնեք ինձ Չումա-մեչիդի մոտ: Այնտեղից մենք միասին ամբողջը կերթանք:

Շատ լավ, պատասխանեց երիտասարդն ուրախությամբ, երկու ժամից հետո ես այնտեղ կլինեմ:

Խափշիկը վեր կացավ, և մնաք բարով ասելով, հեռացավ:

Մթին գիշեր էր: Շահգադեի հարեմխանայի գույնգգույն ապակեգարդ լուսամուտները վառվում էին կախարդական լուսով: Ծառերի խորհրդական սոսափյունը, շատրվանների ներդաշնակ խոխոջնունքը, գիշերապահ գինվորների ազդարար նշանախոսովթյունները, նրանց համար հրոցը՝ տալիս էին այդ ցավերով ու զվարճությամբ լի բնակարանին մի դյուրական բնավորություն . . . :

Ամեն մի հարեմի սենյակից լսելի էր լինում մի առանձին ձայն մի տեղ մանկահասակ աղախինները հնչեցնում էին թմբուկ, դայիրա և քաման, և իրանց տիրուհուն պար էին ածում: Մի տեղ վշտալի հարեմը, միայնակ նստած յուր սենյակի լուսամուտի հանդեպ, փափուկ մատները վազեցնում էր թառի լարերի վրա և տխուր ձայնով երգում էր յուր կորսված սերը . . . : Մի այլ սենյակում մայրը շարժում էր յուր գավակի օրորոցը և նանիկ էր կարդում: Մի այլ տեղ ավելի հասակավոր հարեմը՝ լի բարեպաշտական զգացմունքներով՝ յուր գիշերային նամագն էր կատարում: Մի խոսքով, ամեն ինչ շարժողության մեջ էր, ամեն տեղ եռ էր գալիս հարեմական կյանքն յուր ուրախ, տրտում, գեղածիծաղ և արտասովելի տրամադրության մեջ . . .

Մի սենյակում միայն տիրել էր խորին լռություն և աղոտ լուսով վառվում էր ճրագը: Ոչ ոք չէր համարձակվում մոտենալ այդ բնակարանին, ամբողջ ամբոցի մեջ տարածվել էր լուր, թե այնտեղ հավաքվել էին չար ոգիները:

Այդ Ջեյնաբ-խանումի սենյակն էր: Անհամբեր, լի հոգեկան քաղցր վրդովմունքով, «մինին» սպասում էր նա այն ժամուն յուր նվիրական օթյակունը . . . : Հուանի թևքը նեցուկ տված գեղեցիկ գլխին, նստած էր նա, և արձակ ծամերն ալիքավոր հոսանքով թափվել էին կիսամերկ կուրծքի վրա: Սենյակի մեջ տիրում էր խորին լռություն: Միայն ժամացույցի կանոնավոր չկչկոցը ներդաշնակում էր նրա սրտի ամեն մի զարկի հետ, երբ նա մտածում էր, թե երբ կլրանա տասներկու ժամը:

Վերջապես մտածեց նա յուր հոգեկան ամբոխմունքը մի փոքր ցրվել թամբաքուրի ծխով: Այդ պատճառով ձայն տվեց Սայի՛դ:

Իսկույն դռները հետ գնացին և եթովպացու սև կերպարանքը Նկարվեցավ սենյակի մոայլի մեջ:

Մի դեյլան:

Սայիդը գլուխ տալով հեռացավ:

Նա կանգնեցավ ոտքի վրա և ուզում էր մոտենալ բաց լուսամուտին մի փոքր թարմ օդ ծծել: Նրա կլասիկական հասակը նույն ժամուն նմանություն էր բերում մի հավերժահարսի, որ կարծես դեռ նոր վեր էր բարձրացել ծովային փրփուրներից: Ոսկի թելերով նխշած կարճիկ չափքանը խիստ նեղ կերպով սեղմված էր նագուկ մեջքին: Եվ ամպի պես փքված շավարները լայն բացվածքով հասնում էին մինչև բոլորովին մերկ սրունքները: Թափանցիկ շապիկը հագիվ սքողում էր մարմարյա կուրծքը, որի վրա գոհարեղեն մանյակը վառվում էր աստղերի նման: Նա նստեց պատուհանի հանդեպ, երբ Սայիդը մատուց դեյլանը:

Աայիդ, Մարջանն ասա՞ց քեզ, թե այս գիշեր մենք մի հյուր պետք է ընդունենք:

Ասաց, տիրուհի: Ես բոլորը գիտեմ, պատասխանեց եթովպացին խորհրդավոր ձայնով:

Դու արթուն կաց, որ «նրա» աս գալուստը չարգելվի:

Ես հսկում եմ որպես սատանան: Քանի ընդհատ առաջ բոլոր հարեմխանան կատվի գգուշությամբ շրջագայեցի: Այս գիշեր չղջիկներն էլ կարծես չեն համարձակվում ձեր բակին մոտենալ: Չար ոգիների սարսափը տիրել է ամենի վրա: Ծերունի Հեյդարը բռնված է մի անասելի երկյուղով: Ես տեսա նրան, ա՛խ ո՛րպես աղոթում էր նա յուր սենյակում...

Մի ուրախ ժպիտ շարժեց խանումի վարդագույն շրթունքը և մարգարտյա ատամները դուրս երևացին, որպես սադաֆը կարմիր բուստի միջից:

Այդ լա՛վ է . . . խոսեց նա, Մարջանը շատ խորամանկությամբ հնարել է յուր ֆենդ ու ֆելը...

Նա շատ սատանա է, տիրուհի, պատասխանեց Սայիդը, կամենալով այդ խոսքով արտասանել Մարջանի անսահման գիտությունը: Դրա համար էլ դու սիրում ես նրան: Այդպես չէ՞:

Եթովպացին ոչինչ չպատասխանեց, բայց նրա խոշոր աչքերի սպիտակուցները շողացին, որպես մի գույգ աստղեր սև ամպերու ճեղքից:

Պատի ժամացույցը տասներկու անգամ զարկեց յուր մուրճը: Հանկարծ ամրոցի դրսից լսեցի եղավ գիշերային բուի ձայնի հնչումներ, որպես թե թռչունը մոտենում էր յուր որսին:

Մարջանն եկավ, ասաց Սայիդը յուր լսելիքն ավելի լարելով:

Բուի ձայնը կրկնվեցավ:

Նա որսը յուր հետն է բերում, ասաց Սայիդը և շուտով դուրս գնաց յուր տիրուհու սենյակից:

Նույն րոպեին Ջեյնաբ-խանումի բակում լսելի եղավ մի այլ թռչունի ձայն, որ նմանում էր գիշերապահ կռունկի ձայնին: Առաջին ձայնը պատասխանեց նրան և իսկույն լռեց: Վերջինը Սայիդի սիգնալն էր:

Եթովպացի պատանին դուրս վազեց հարեմխանայից և շուտով հայտնվեցավ ամրոցի դռանը: Երկու ստվերներ դուրս երևացին խավարի միջից, մինը մոտեցավ Սայիդին և փոխեցին նրա հետ մի բանի խոսքեր նեգրյան լեզվով:

Նրանք երեքը միասին դիմեցին դեպի ամրոցը:

Ո՞վ է այդ կինը, հարցրուց հարեմխանայի դռնապանը:

Կախարդը, պատասխանեց Մարջանը:

Ներքինին ոչինչ չխոսեց և ներս թողեց:

Քանի րոպեից հետո «կախարդը» հայտնվեցավ Ջեյնաբ-խանումի սենյակումը: Մարջանը իսկույն վայր թողեց լուսամուտների վարագույրները և հեռացավ:

Կախարդի արտաքին կերպարանքը բոլորովին համապատասխան էր յուր կոչմանը: Նրան չէր կարելի որոշել մի ցիգան պատավից յուր ֆալ բացելու բոլոր օտարոտի պարագաներով: Իսկ երբ նա ձգեց շարսավը և երեսկալը, որոնցով ծածկված էր, երևան եղավ մի վայելչակազմ տղամ արդ, կողքից քարշ ընկած դաշույնով և գոտիումը խրած մի գույգ ատրճանակներով:

Ջեյնաբ-խանումը, տեսնելով յուր ցանկության առարկան, իսկույն վազեց և փաթաթվեցավ նրա վզով: Երկար այնպես գրկախառնված մնացին նրանք և լուռ ու մունջ վայելում էին իրանց սրտի բերկրությունը...